

Valvontailmoituksen käsittelyaika

KANTELU

Kantelija on arvostellut oikeuskanslerille 26.11.2025 osoittamassaan kantelussa yhteistoiminta-asiamiehen toimiston menettelyä. Kantelija on tyytymätön työnantajansa yhteistoimintamenetelmästä annetun lausunnon antamiseen kuluneeseen pitkään käsittelyaikaan ja siihen, ettei lausuntoa ollut toimitettu yhteistoiminta-asiamiehen toimistosta hänelle luvattuna ajankohtana.

Kantelija oli tiedustellut asiansa käsittelystä yhteistoiminta-asiamiehen toimistolta useaan otteeseen marraskuussa 2025. Yhteistoiminta-asiamiehen toimiston asiantuntija oli 6.11.2025 vastannut kantelijan asiansa käsittelyä koskevaan tiedusteluun lausunnon olevan parhaillaan kirjoitettavana. Vastauksen mukaan lausunto pyritäisiin lähettämään kantelijalle vielä kuluvan viikon aikana ja joka tapauksessa viimeistään seuraavan viikon alussa.

Kantelija oli tiedustellut lausunnon toimittamisen ajankohtaa uudelleen 11.11.2025. Yhteistoiminta-asiamies oli vastannut hänelle 13.11.2025 esittelijän kertoneen jo viimeistelevänsä lausuntoa.

Kantelija oli 19.11.2025 lähettämässään viestissä ilmoittanut palaavansa asiaan, koska määräaika haastehakemuksen jättämiselle käräjäoikeudelle oli lähestynyt. Hän oli 23.11.2025 ilmoittanut toimittaneensa haastehakemuksen käräjäoikeuteen, jotta asia ei vanhenisi. Yhteistoiminta-asiamiehen toimiston asiantuntija oli 25.11.2025 ilmoittanut vastauksena kantelijan

samana päivänä tekemään tiedusteluun lausunnon olevan hänellä edelleen kirjoitettavana mutta valmistumassa.

SELVITYS

Yhteistoiminta-asiamiehen toimisto on 28.1.2026 antanut siltä pyytämäni selvityksen. Selvitys lähetetään kantelijalle tämän päätöksen ohessa.

RATKAISU

Asiaan liittyvät säännökset

Yhteistoiminta-asiamiehestä annetun lain (216/2010) 1 §:n 1 momentin (92/2023) mukaan työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä on yhteistoiminta-asiamies muun muassa yhteistoimintalain noudattamisen valvontaa varten.

Yhteistoimintalain (1333/2021) 44 §:ssä säädetään työntekijälle maksettavasta hyvityksestä. Pykälän 5 momentin mukaan työntekijän oikeus hyvitykseen raukeaa työsuhteen päättyttyä, jollei sitä koskevaa kannetta nosteta kahden vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Hallintolain 7 §:n 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Saman pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Yhteistoiminta-asiamiehen toimiston selvitys

Yhteistoiminta-asiamiehen toimiston selvityksen mukaan yhteistoiminta-asiamiehestä annetun lain mukaisen yhteistoimintalain noudattamisen valvonnan muotona tulee kysymykseen myös jälkivalvonta. Käytännössä yhteistoiminta-asiamies antaa tällöin valvontailmoituksen tekijää ja valvonnan kohteena olevaa yritystä ensin kuultuaan lausuntonsa siitä, onko valvontailmoituksessa yksilöity yhteistoimintamenettely käyty lain säännöksiä noudattaen.

Valvonta-asia, jonka käsittelyä kantelu koskee, oli tullut vireille 27.12.2023, kun yhteistoiminta-asiamiehen toimistoon oli saapunut kantelijan valvontailmoitus. Kantelijaa ja yritystä oli kuultu kolmeen kertaan 27.5.2024 mennessä, minkä jälkeen asia oli siirtynyt lausuntojonoon.

Lausunnon laatiminen oli sittemmin viivästynyt. Asian käsittely on päättynyt 26.11.2025 päivättyyn ja 27.11.2025 kantelijalle tiedoksi annettuun yhteistoiminta-asiamiehen lausuntoon. Asian käsittelyaika oli siten ollut hieman alle kaksi vuotta. Asian esittelijä on todennut, että kantelun liitteenä oleva sähköpostikirjeenvaihto on saattanut antaa kantelijalle liian optimistisen käsityksen siitä, milloin tämä saisi lausunnon käyttöönsä.

Yhteistoiminta-asiamiehen toimisto on tuonut selvityksessään esiin, että yhteistoimintalaissa säädettyjen seuraamusten vaatiminen ja määrääminen eivät ole riippuvaisia yhteistoiminta-asiamiehen lausunnoissaan esittämistä kannanotoista. Esimerkiksi työvoiman vähentämisestä käytävien muutosneuvottelujen tehosteena on yhteistoimintalain 44 §:ssä tarkoitettu hyvitys, jota voi vaatia jokainen tällaisten neuvottelujen perusteella irtisanotuksi, lomautetuksi tai osaaikaistetuksi tullut taikka yksipuolisen työsopimusmuutoksen kohteeksi joutunut työntekijä. Hyvitystä vaaditaan yleisessä tuomioistuimessa kanteella, jonka nostaminen on sidottu määräaikaan. Yhteistoiminta-asiamieheltä etukäteen hankittu kannanotto ei ole kanteen nostamisen edellytyksenä. Vaikka kantaja olisikin hankkinut tällaisen kannanoton ja vedonnut siihen, tuomioistuin ratkaisee asian itsenäisesti eikä ole harkinnassaan sidottu yhteistoiminta-asiamiehen esittämiin laintulkintoihin.

Kantelijan tapauksessa hyvityskanne on yhteistoimintalain nojalla tullut nostaa kahden vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä eli viimeistään 28.11.2025. Kantelijalla on ollut mahdollisuus vaatia hyvitystä myös ilman yhteistoiminta-asiamieheltä hankittua lausuntoa. Siksi lausuntoa ei selvityksessä todetun mukaan voida rinnastaa tuomioistuinratkaisuun tai sitovaan hallintopäätökseen arvioitaessa, onko kantelussa tarkoitettun asian käsittelyaika pysynyt kohtuullisena.

Selvityksen mukaan yhteistoiminta-asiamiehen toimistossa on keskusteltu siitä, että jatkossa käsittelyaika-arviona pyritään ilmoittamaan tavoiteajan sijasta työtilanteeseen liittyvä realistinen käsittelyaika. Jälkivalvontaan päätyneitä lausuntoasioita on 2023–2025 tullut vireille 181, joista on ratkaistu 70. Vireillä tai lausuntojonossa on 111 asiaa, joista 2025 vireille tulleita on 67. Odotettavissa oleva lausuntoaika on nyt lähemmäs kaksi vuotta. Yhteistoiminta-asiamiehen toimistolle osoitettu henkilöresurssi on 5,5 henkilötyövuotta. Vuoden 2025 aikana yhteistoiminta-asiamiehen toimistossa on ollut pääosin vain kaksi esittelijää pitkien virkavapauksien, irtisanoutumisten ja rekrytoinnin haasteiden takia.

Henkilöresurssin käytön tehostamiseksi ja työkuorman purkamiseksi yhteistoiminta-asiamiehen toimistolla on tehty syksyn 2025 ja alkuvuoden 2026 aikana muun muassa seuraavat toimenpiteet: Toimistossa on siirrytty toimintamalliin, jossa priorisoidaan tapaukset siten, että vanhentumassa olevat pyritään lausumaan ensin. Lausuntojen valmistelua ja luonnosten kirjoittamista on ohjattu korkeakouluharjoittelijoille. Työ- ja elinkeinoministeriön henkilöstöhallinnon kanssa on keskusteltu lisäresurssien tarpeesta. Selvityksen mukaan vireillä oleva lainsäädäntöhanke yhteistoiminta-asiamiehen viran ja yhteistoiminta-asiamiehen toimiston lakkauttamiseksi vaikuttaa osaltaan henkilöresurssiin tarpeen arviointiin ja uudet nimitykset ovat kerrotusta syystä määrääkäsia vuoden 2026 loppuun.

Arviointi

Asian käsittelyaika

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Hallintolain esitöiden ([HE 72/2002 vp](#), s. 73–75) mukaan hyvään hallintoon kuuluu, että asiat tulee käsitellä niiden laatu ja muut siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa. Esitöiden mukaan asian käsittelyn vaatimaan aikaan saattaa vaikuttaa asian erityislaatu ja sen merkitys asianosaisen oikeusaseman kannalta. Mitä suurempi merkitys ratkaisun lopputuloksella on asianosaisen jokapäiväisen elämän kannalta, sitä ripeämpään käsittelyyn asiassa tulisi pyrkiä.

Yhteistoiminta-asiamiehelle valvontailmoituksen tehneen kannalta olisi nähdäkseni merkityksellistä, että yhteistoiminta-asiamiehen lausunto valmistuisi niin joutuisasti, että valvontailmoituksen tekijällä olisi mahdollisuus perehtyä siihen ennen kuin päättää esimerkiksi mahdollisen yhteistoimintalain 44 §:ssä säädetyn hyvityskanteen nostamisesta, joka on säädetty tehtäväksi määräajassa. Käsittelyn viivytyksettömyydellä on näin ollen merkitystä valvontailmoituksen tehneen oikeusturvan kannalta, vaikka lausunto ei yhteistoiminta-asiamiehen selvityksessään esiin tuomalla tavalla olekaan edellytys hyvityskanteen nostamiselle.

Kantelun kohteena olevassa asiassa lausunto oli valmistunut 26.11.2025 ja määräaika mahdollisen hyvityskanteen nostamiselle päättynyt 28.11.2025. Kantelijalle jäänyt aika harkita hyvityskanteen nostamista ja mahdollisen oikeudellisen avun tarvetta on jäänyt olemattoman lyhyeksi, ja hän oli epätietoisena lausunnon valmistumisajankohdasta noston kanteen ennen lausunnon saamista.

Hallintolain 7 §:n 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Yhteistoiminta-asiamiehen toimiston selvityksessä ei ole esitetty resurssipulan lisäksi muita syitä sille, miksi asian käsittely ei ollut selvitysten saamisen jälkeen edennyt, vaan lausunnon kirjoittamiseen oli kulunut vielä puolitoista vuotta. Laillisuusvalvontakäytännössä on vakiintuneesti todettu, että viranomaisen tulee huolehtia tehtävien asianmukaisesta hoitamisesta myös niissä tilanteissa, kun resurssit ovat niukat tai organisaatiossa tapahtuu muutoksia tai henkilöstövaihdoksia, eikä viranomainen voi laiminlyödä lakisääteisiä velvollisuuksiaan resurssien vähäisyyteen ja töiden järjestelyyn liittyviin vaikeuksiin vedoten.

Edellä kerrotun perusteella arvioin, että kantelijan asiaa ei ole käsitelty hallintolaissa edellytetyin tavoin ilman aiheutonta viivytystä. Pidän lisäksi asian lähes kahden vuoden käsittelyaikaa jo lähtökohtaisesti pitkänä. Kyse ei viimeksi mainitulta osin ole yksittäisestä tapauksesta, kun yhteistoiminta-asiamiehen toimiston antaman selvityksen mukaan odotettavissa oleva aika lausunnon saamiselle on nykyisin yleisesti lähes kaksi vuotta.

Annetut käsittelyaika-arviot

Hallintolain esitöiden ([HE 72/2002 vp](#), s. 75) mukaan käsittelyaika-arvion paikkansapitävyydeltä ei voida vaatia ehdotonta luotettavuutta. Jos arviosta myöhemmin ilmenevien syiden vuoksi joudutaan joustamaan, asianosainen voisi pyytää viranomaiselta uuden arvion päätöksen antamisajankohdasta. Samalla asianosaiselle tulisi ilmoittaa syy käsittelyn viivästymiseen.

Viranomaisella ei ole lakisääteistä velvoitetta ilmoittaa tarkkaa käsittelyaikaa. Viranomaisen antamien vastausten tulee kuitenkin olla virheettömiä, jotta hallinnon asiakkaat voivat niiden perusteella muodostaa oikean käsityksen ja tehdä asian hoitamista koskevia ratkaisuja.

Yhdyn yhteistoiminta-asiamiehen toimiston selvityksessä esitettyyn näkemykseen siitä, että kantelun liitteenä oleva sähköpostikirjeenvaihto on ollut omiaan antamaan kantelijalle väärän käsityksen siitä, milloin tämä saisi lausunnon käyttöönsä. Asiasta käytettävissäni olevan selvityksen perusteella en pysty ottamaan kantaa siihen, ovatko asian käsittelyvaiheesta annetut tiedot vastanneet niiden antamishetken asiointilaa. Yhteistoiminta-asiamiehen toimistosta on edellä kerrotun perusteella kuitenkin esitetty asiassa toistuvasti virheelliseksi osoittautuneita ennusteita lausunnon antamisen ajankohdasta, mitä yhteistoiminta-asiamiehen toimisto ei ole hyväksyttävällä tavalla selittänyt.

Totean näkemyksenäni, että viranomaisen tulisi pyrkiä mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan käsittelyajasta antamansa arvio ja että asian viivästyessä tulisi uutta arviota esitettäessä ilmoittaa syy asian käsittelyn viivästymiseen. Käsittelyaika-arvion toistuva pidentäminen viivästykselle syytä ilmoittamatta on omiaan herättämään epäilyjä viranomaisen toiminnan asianmukaisuutta kohtaan.

Toimenpiteet

Kiinnitän yhteistoiminta-asiamiehen toimiston huomiota velvollisuuteen käsitellä asiat ilman aiheetonta viivytystä. Saatan lisäksi sen tietoon edellä käsittelyaika-arvioiden antamisesta esittämäni näkemykset.

Asia ei anna muihin toimenpiteisiini.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Maija-Liisa Goebel